

TÜZKŐ PÉTER IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐ

Megbízó: MNB-Ingatlan Korlátolt Felelősségű Társaság
Székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.
Adószám: 25569751-2-41

Szakértői ügyszám:
TP-K-0236/2021.

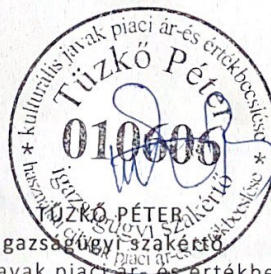
IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY

A szakvélemény 11 számozott oldalból áll.

Készült: 4 példányban

Kapják: 3 példány a megbízó részére
1 példány a szakértői irattár részére

Készítette:

kulturális javak piaci ár- és értékbecslése
/010606/

I. MEGBÍZÓ

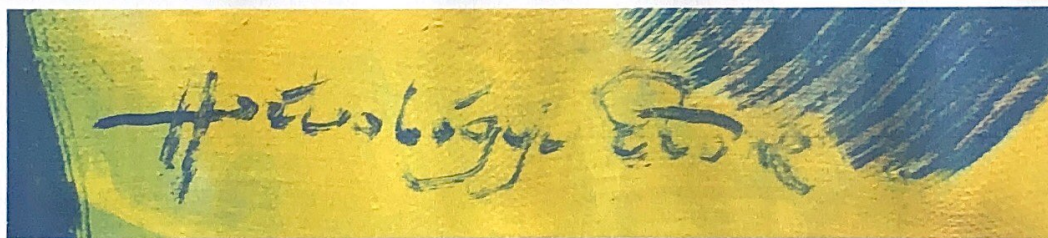
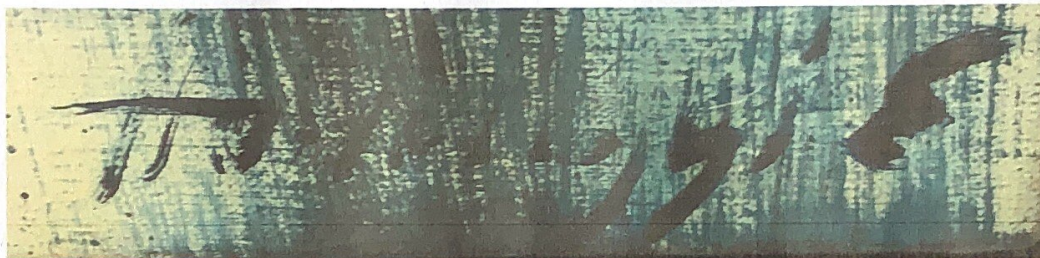
Megbízó: MNB-Ingatlan Korlátolt Felelősségű Társaság
Székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.
Adószám: 25569751-2-41

II. FELADAT

A szakértő az előzetes ismeretanyag – elektronikus formában részére megküldött fényképek és műtárgylista –, valamint a helyszíni szemle alapján nyilatkozzon arra vonatkozóan, hogy a 21 darab különböző Hortobágyi Endre (1941-1998) festőművész által készített, a kulturális javak körébe sorolható képzőművészeti alkotások becsült forgalmi értéke mekkora a szakvélemény készítésének időpontjában.

III. A SZAKÉRTŐI VIZSGÁLAT MÓDSZEREI, ÁLTALÁNOS MEGÁLLAPÍTÁSOK

Hortobágyi Endre műveiből válogatott, a műtárgylistában felsorolt alkotások mindegyikét az alkotó hiteles műveként értékelem. Az alkotások nem mindegyike jelzett. A művek jelzetét a helyszíni szemlén vizsgáltam.

A szemlén a műtárgyakról fotódokumentációt készítettem, amelyet a szakvéleménnyel együtt elektronikus hordozón Megbízó részére átdok, valamint a szakvélemény egyes számú mellékleteként közlök (1. sz. melléklet).

Az alkotások a Műtárgyfelügyeleti Hatóság nyilvántartása szerint nem szerepelnek az eltulajdonított és védett státuszú műtárgyak listáján (2. sz. melléklet).

A műtárgyak jó kondícióban voltak a szemle időpontjában. Néhány művön apró felületi kopás volt látható, amelyek a művek értékét nem befolyásolják, retusálásuk lehetőségét az értékesítőnek

jeleztem, a műtárgylistában jelölöm. A 21 tételből álló gyűjtemény egyenkénti műelemzését, művészettörténeti feldolgozását a Megbízó feladatban nem határozta meg, így ez a szakvéleményben nem valósul meg. A 21 darabos gyűjtemény tételes bemutatását, a művekhez tartozó releváns adatokat egyenként a tárgyleírásban közlöm. A szakvéleményben szereplő becserkétet a nemzetközi és hazai szakértői gyakorlatnak megfelelő alsó és felső becserkét meghatározásával adom meg. A becserkét nem azonos a művek eladási vagy vételárával. A szakvéleményt és a 25 darabos gyűjteményhez rendelt becserkét forgalmi értékeket elsősorban személyes műkereskedelmi szakértői tapasztalatom, a rendelkezésemre bocsájtott dokumentumok, az alkotóra és a konkrét művekre vonatkozó tanulmányok és szakirodalom felhasználásával, az aktuális honi és nemzetközi műtárgypiaci trendek és a lent leírt vizsgálati szempontok alapján alakítottam ki. A műalkotások leírását, állapotuknak rövid ismertetését az azonosításra alkalmas tárgylista leírása tartalmazza. Abban az esetben, ha azok restaurálásra szorulnak, vagy bármilyen értékcsökkentő sérülés látható rajtuk, külön rögzítem a tárgyleírásban, digitális fényképeken, amelyet Megbízó részére adathordozón átadok a papírformátumú szakvéleménnyel együtt. A fent leírt szakértői vizsgálati szempontok mellett az alábbi pontok alapján alakítottam ki a művek becserkét forgalmi értékét:

- az alkotó ismertsége, elismertsége: Hortobágyi Endre (1941-1998) festőművész rövid életrajzának ismertetése
- a műalkotások provenienciája, eredetisége: a művek Hortobágyi Endre festői hagyatékának jelentős részét gondozó galériától kerülhetnek Megbízó birtokába
- Hortobágyi Endre alkotásainak vizsgálata a hazai és nemzetközi műtárgypiacon
- a hazai és nemzetközi szakértői gyakorlatban elfogadott alsó és felső értékben megadott becserkét kialakítása
- egyéb szakértői megjegyzések.

IV. A MŰVÉSZ ÉLETRAJZA ÉS MŰVÉSZETE

Hortobágyi Endre 1941-ben született Budapesten. Gimnáziumi tanulmányait a Képző- és Iparművészeti Szakgimnáziumban (Kisképző) végezte. A gimnázium után apja politikai múltja miatt többszöri próbálkozás után sem nyert felvételt a Magyar Képzőművészeti Egyetemre (akkor főiskola). Képzését autodidakta úton folytatta tovább. Életművében fellelhető alkotások alapján életműve három festői programra, szakaszra bontható. Korai alkotásai 1963-tól a '70-es évek elejéig tartó időszakban készültek. Ebben az időszakban a Zuglói-körhöz csatlakozva a francia informel festészet hatására bontakoztatja ki festészetét. Ekkor hozza létre színekben tobzódó, a természet látványát elemeire bontó, erős hangulatú képeit. „Szabadságélmény, a jövőbe vetett hit és bizalom, elvek és követendő

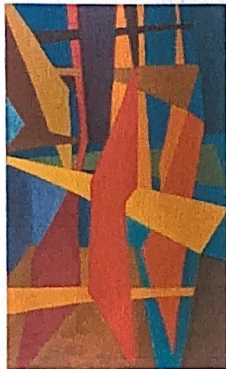
eszmék határozták meg festésetem kezdetét”- írja Visszatekintésében erről az időszakról. 1966-ban részt vett a kör tagjai által szervezett Új törekvések kiállításon, melyet a Lektorátus betiltott.

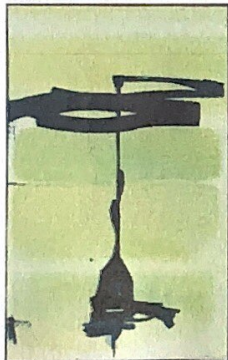
Az életmű második szakaszába sorolható művek a hetvenes évek közepétől 1983-ig tartó időszakban készültek. A kiállítások betiltása, az autodidakta festőstátusza, az általa képviselt festészet hivatalos visszautasítása a kirekesztettség érzését erősítették benne, és egyre inkább visszavonult. Elvonulva, pesthidegkúti lakásának magányában alkotott képein a szigorúbb formai megoldások dominálnak, organikus és konstruktív formákkal egyaránt kísérletezik, színei komorak, barnás árnyalatúak. Életének erről a szakaszáról keveset tudunk, majd hogyanem csak saját festményei tanúí ennek a szakasznak. A nyolcvanas évek közepétől aztán új lendületet vesz festészete. Az új szenzibilitás alkotóival párhuzamosan expresszív, dinamikus, erős érzelmeket közvetítő felületeket fest. Ebben az időszakban alkotja a Resident Art Fair katalógusában is szereplő narancssárga-fekete-kék képét.¹

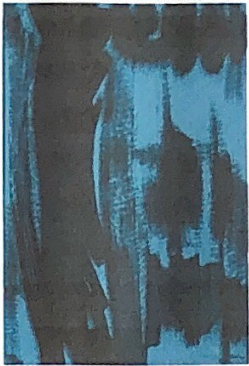
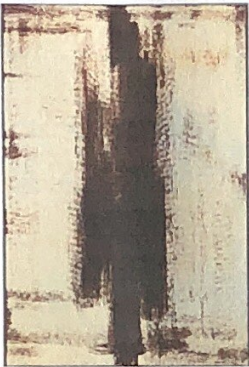

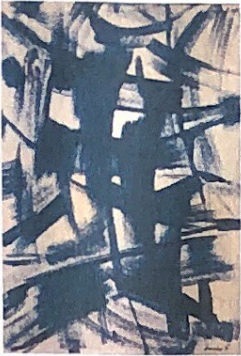
¹ https://kortarskepzo.blog.hu/2019/12/01/hortobagyi_endre_kepeiről

V. MŰTÁRGYLISTA

No.	Fotó	Cím, készítés éve	Technika, méret	Alsó becserék	Felső becserék
1.		Fonódó formák no.1, 1969	olaj, vászon, M.: 73 x 73 cm	10 000 000 Ft	12 000 000 Ft
2.		Geometria no.1, 1970-es évek	olaj, vászon M.: 100 X 60 cm	4 500 000 Ft	5 500 000 Ft
3.		Geometria no.2, 1970-es évek	olaj, vászon M.: 120 X 50 cm apró kopások	4 500 000 Ft	5 500 000 Ft

4.		Konstruktív kompozíció 1970-es évek eleje	olaj, vászon, M.: 111 x 111 cm	10 000 000 Ft	12 000 000 Ft
5.		Horizontális kompozíció, 1970-es évek	olaj, vászon M.: 49,5 x 246 cm	8 000 000 Ft	10 000 000 Ft
6.		Vörös-kék kalligráfia, 1970-es évek	olaj, vászon M.: 101 x 31 cm, apró kopások	5 000 000 Ft	6 000 000 Ft
7.		Gesztus, 1995	olaj, vászon, M.: 160 x 100 cm	10 000 000 Ft	12 000 000 Ft

8.		Tükröződés no.1, 1996	olaj, vászon M.: 160 x 110 cm	8 000 000 Ft	10 000 000 Ft
9.		Tükröződés no.2 , 1995	olaj, vászon M.: 160 x 110 cm	7 000 000 Ft	9 000 000 Ft
10.		Tükröződés no.3, 1995	olaj, vászon M.: 160 x 110 cm	6 000 000 Ft	8 000 000 Ft
11.		Tükröződés no.4, 1995	olaj, vászon M.: 160 x 110 cm	7 000 000 Ft	9 000 000 Ft

12.		Őszi levelek no.1, 1996	olaj, vászon M.: 160 x 110 cm	7 000 000 Ft	9 000 000 Ft
13.		Őszi levelek no.2, 1996	olaj, vászon M.: 160 x 110 cm	7 000 000 Ft	9 000 000 Ft
14.		Ritmikus alakzatok, 1995	olaj, vászon M.: 160 x 110 cm	7 000 000 Ft	9 000 000 Ft
15.		Nagy monokróm alakzat, 1993	olaj, vászon M.: 190,5 x 136 cm	10 000 000 Ft	12 000 000 Ft

16.		Ikon, 1996	olaj, vászon M.: 140 x 100 cm	5 000 000 Ft	7 000 000 Ft
17.		Smaragd, 1993	olaj, vászon M.:122 x 170 cm	6 000 000 Ft	8 000 000 Ft
18.		Invenció FR. 100, 1990	olaj, farost M.: 60 x 42 cm	2 000 000 Ft	3 000 000 Ft
19.		Invenció FR. 102, 1996	olaj, farost M.: 60 x 42 cm	2 000 000 Ft	3 000 000 Ft

20.		Invenció FR. 109 kötetlen fantázia/lendület, 1990	olaj, farost M.: 42x 60 cm	2 000 000 Ft	3 000 000 Ft
21.		Invenció FR. 111 kötött fantázia, 1990	olaj, farost M.: 42x 60 cm	2 000 000 Ft	3 000 000 Ft
Összesen:				130 000 000 Ft	165 000 000 Ft

VI. A MŰTÁRGYAKRA VONATKOZÓ SZAKÉRTŐI ÉRTÉKVIZSGÁLAT, ÖSSZEGZÉS

Hortobágyi Endre életműve, festészeti teljesítménye máig ismeretlen a műtárgypiac szélesebb köre előtt. Alkotásainak értékvizsgálata során az alkotó műveinek a másodlagos piacon fellelhető és elérhető értékesítésre vonatkozó kisszámú adat nem tekinthető referenciaszámnak, vagy arányosnak a most értékelésre kerülő alkotások minőségéhez. Az alkotások alsó és felső értéksávjának megállapításához így elsősorban a Zuglói-körhöz köthető pályatársak (leginkább Molnár Sándor) életművének és műveinek értékét lehet párhuzamként állítani, vizsgálni. Hortobágyi a '90-es évek közepétől származó alkotásainak törekvései számos ponton kötik össze a hazai és a nemzetközi festészeti tendenciákat. Az életmű ebből az időszakából származó alkotások gyakran egy lendülettel megalkotott nagyméretű monokróm képek a jelen gyűjtemény leglátványosabb darabjai. Hortobágyi alkotásainak értékelésekor elsősorban arra törekedtem, hogy elhelyezzem életművét abban az arányrendszerben, amely az 1950 utáni magyar kortárs képzőművészet művészeti konszenzus alapján kialakított kánonja. Az értékelésnél figyelembe vettem a pályatársak életműveinek mai értékszintjét. Hortobágyi tagja volt annak a Zuglói körnek, amely az '50-es évektől majd egy évtizeden keresztül a modern magyar képzőművészet és más területekről érkező művészek számára is a legfontosabb találkozási pont volt. Ebből a szellemi körből kerültek ki a modern magyar képzőművészet legfontosabb, legnagyobb hatású, mára legjelentősebben felértékelődő életművet felépítő, hátrahagyó művészei. Molnár Sándor zuglói lakásából indul el számos neoavangárd művész: Bak Imre, Deim Pál, Nádler István, Hencze Tamás, Molnár Sándor. Ezeknek az alkotóknak ma a hazai és nemzetközi műtárgypiacon is jelentős gyűjtőköre

van. Az alkotók korai, jelentős a '60-as, '70-es évekből származó művek több tízmilliós értéksávban mozognak. Általánosan elmondható, hogy az említett alkotók életművei rendkívüli felértékelődést mutatnak. Ez a műtárgypiaci trend jelentősen befolyásolja ma a honi műtárgypiac szereplőinek költési szokásait és előrevetíti, hogy az ehhez a generációhoz tartozó más - eddig kevésbé ismert minőséget képviselő alkotók művei tovább drágulhatnak.

Hortobágyi Endre alkotásainak műtárgypiaci beágyazottsága, ismertsége jelenleg csak szűk művészettörténeti, megszállott gyűjtői körben ismert. Életművének a magyar művészeti kánonban történő elhelyezése, megismertetése jövőbeni feladat. Hortobágyi Endre egyik első felfedezője, támogatója és gyűjtője Vörösvári Ákos. A gyűjtőnél fellelhető nagyméretű Hortobágyi alkotások biztosítási értéke 40-50 millió forint között mozognak. Ezeknek az összegeknek jelenleg a magyar műtárgypiacon nem lehet megfeleltetni a Hortobágyi életmű jelentős darabjait, de az életmű minőségét, érték helyét jól tükrözi. Az értékelésnél figyelembe vettem ezeket az értékközléseket. A szakértői anyagban az alsó becsértéket a Zuglói kör, az Iparterv alkotóinak hasonló időszakból származó hasonló méretű alkotásainak az elsődleges piacon elérhető alapáraival arányosítottam. A felső becsérték Hortobágyi alkotásainak várható értéknövekedését, az életműből kiválogatott alkotások kvalitását tükrözi.

A fent leírt szempontokra támaszkodva véleményem szerint a most vételre felajánlott huszonöt darab különböző Hortobágyi Endre (1941-1998) festőművész által készített képzőművészeti alkotások alsó becsértékét 130 000 000 Ft, míg felső becsértékét 165 000 000 Ft között lehet megjelölni. Az alsó és felső becsült forgalmi érték nem tartalmazza az alkotások adásvételi tranzakciója során felmerülő adó, díj- és járulékterheket, valamint a szállítási, biztosítási, állagmegóvási, elhelyezési költségeket.

Budapest, 2021. április 28.

TÚZKÓ PÉTER
igazságügyi szakértő
kulturális javak piaci ár- és
értékbecslése
/010606/